

Informace ze zdravotnictví Královéhradeckého kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Hradec Králové
13.9.2010

3

Tuberkulóza a respirační nemoci - činnost oboru v Královéhradeckém kraji v roce 2009

*Tuberculosis and Diseases of the Respiratory System - Activity in Branch
in the Královéhradecký Region in 2009*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru tuberkulózy a respiračních nemocí v Královéhradeckém kraji v roce 2009 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a o dispenzarizovaných osobách pro vybrané diagnózy. Je doplněna také základními ukazateli lůžkové péče v nemocnicích a léčebnách TBC a respiračních nemocí.

Summary

Information on health service activity in the branch of tuberculosis and diseases of the respiratory system in the Královéhradecký region in 2009 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and about patients followed up for selected diagnoses. It is supplemented by basic indicators on in-patient care in hospitals and institutes for TB and respiratory diseases.

Podkladem pro zpracování dat byly výkazy A(MZ)1-01 vyplněné ambulantními odděleními (pracovišti) oboru tuberkulózy a respiračních nemocí (TRN) a výkazy o lůžkovém fondu zdravotnického zařízení a jeho využití L(MZ)1-02. Výkazy jsou součástí Programu statistických zjišťování v ČR na příslušný rok. Formuláře výkazů a pokyny pro jejich vyplnění jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz. Údaje pro výpočty relací na obyvatelstvo byly získány z materiálů ČSÚ.

Ambulantní péče v oboru TRN byla téměř rovnoměrně rozložena mezi samostatné ordinace lékařů specialistů a ambulantní ordinace lůžkových zařízení; celkem ji v kraji zajišťovalo 18 zdravotnických zařízení. Od roku 2008 se na výkazech A(MZ)1-01 sledují pracovníci také jako průměrný roční přepočtený počet (včetně smluvních pracovníků), který výstižněji charakterizuje kapacitní zajištění jednotlivých ambulancí. V těchto zdravotnických zařízeních pracovalo 19,27 lékařů a 31,99 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (ZPBD). V přepočtu na 100 tisíc obyvatel bylo v kraji 3,5 lékařů (ČR 3,3), na jednoho lékaře tohoto oboru připadlo v kraji 28 770 obyvatel (ČR 30 425).

V ordinacích TRN bylo provedeno 76 671 ošetření - vyšetření (dále jen ošetření), přičemž v průměru na jednoho lékaře připadlo 3 979 ošetření (ČR 5 525). Zatímco republikový a krajský průměr se v posledních třech letech téměř nezměnil, v roce 2009 došlo k poklesu tohoto ukazatele v kraji i ČR. Z důvodu porovnání jsou u vývojových grafů relace počítány na přepočtený počet lékařů včetně smluvních.

Největší objem péče byl, stejně jako v minulých letech, věnován dispenzarizovaným osobám. V roce 2009 bylo pod stálým lékařským dohledem 25 429 osob (z toho 47 % tvořil podíl žen). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel byl celkový počet dispenzarizovaných v kraji 459, v ČR pak 535. Nejčastější příčinou dispenzarizace (přes 49 %) byla chronická obstrukční plicní nemoc (CHOPN). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel bylo v kraji léčeno 227 pacientů (ČR 242), nejvíce v okrese Náchod (343), dále Jičín (265) a Trutnov (247). Na doporučení odborné společnosti upozorňujeme, že na statistickém formuláři ročního výkazu je uvedeno stadium 0 – rizikové, které je považováno za chronickou bronchitidu (diagnóza MKN-10 J41.0–8).

Další nejčastější příčinou dispenzarizace na odděleních TRN v kraji bylo astma bronchiale, které postihovalo 3 616 mužů a 5 042 žen. Nejvíce osob s tímto onemocněním v přepočtu na 10 tisíc obyvatel se nacházelo v okrese Náchod (360) a Jičín (165). Pro toto onemocnění bylo nejvíce dispenzarizováno dětí a mladistvých (celkem 102 chlapců a 87 dívek do 19 let). U astma bronchiale se rovněž rozlišují stupně onemocnění: stupeň 1-intermitentní (29 % postižených), stupeň 2-lehké perzistující (35 %), stupeň 3-středně těžké perzistující (27 %), stupeň 4-těžké perzistující (9 %). Počet ostatních sledovaných dispenzarizovaných onemocnění zůstává na úrovni minulých let.

Ambulantní zařízení TRN evidovala celkem 1 833 osob se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou nebo jinou mykobakterií. Dále byly sledovány osoby se zvýšeným rizikem onemocnění plicní rakovinou, tzn. kuřáci s vysokým konzumem cigaret, osoby s dysplastickými buňkami ve sputu a osoby s profesionální expozicí kancerogenů celkem 10 207 osob, tj. nepatrný nárůst téměř o 1 % oproti minulému roku. Srovnání mezi okresy je však pouze orientační, protože některá zařízení jejich počty nevykazují.

Na pracovištích TRN byly vedle dispenzarizace prováděny tuberkulínové testy a očkování proti tuberkulóze (BCG vakcinace). Údaje byly za rok 2009 výrazně ovlivněny ukončením dosud povinného přeočkování proti tuberkulóze u 11letých dětí. Počty u obou zmíněných údajů poklesly v roce 2009 téměř o 50 % oproti roku 2008, stejně jako v ČR. Pracovníci TRN uskutečnili za sledovaný rok 2 002 očkovaní BCG vakcínou. Nejpočetnější skupinou očkovaných zůstaly i v roce 2009 děti ve stáří 11 let (83 %), následovaly děti ve stáří 2 let (13 %), ostatní osoby (3 %) a dále novorozenci (necelé 1 %).

Lůžková péče v oboru TRN byla pacientům k dispozici na 2 nemocničních odděleních s 51 lůžky, léčebnami kraj nedisponuje. Na odděleních pracovalo k 31.12.2009 celkem vč. smluvních úvazků 6,93 lékařů a 27,80 ZPBD. Hospitalizováno bylo celkem 1 497 pacientů. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích kraje i republiky mírně poklesla, činila 7,8 dnů (ČR 9,1 dnů) a využití lůžek 228,6 dne (ČR 233,4 dne).

Značky v tabulkách

- Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů

Zpracovala: Ing. Drahokoupilová L.
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Hradec Králové
Habrmanova 19/1, 500 02 Hradec Králové
tel.: 495 058 321, fax: 495 058 322
e-mail: drahokoupilová@uzis.cz
<http://www.uzis.cz>

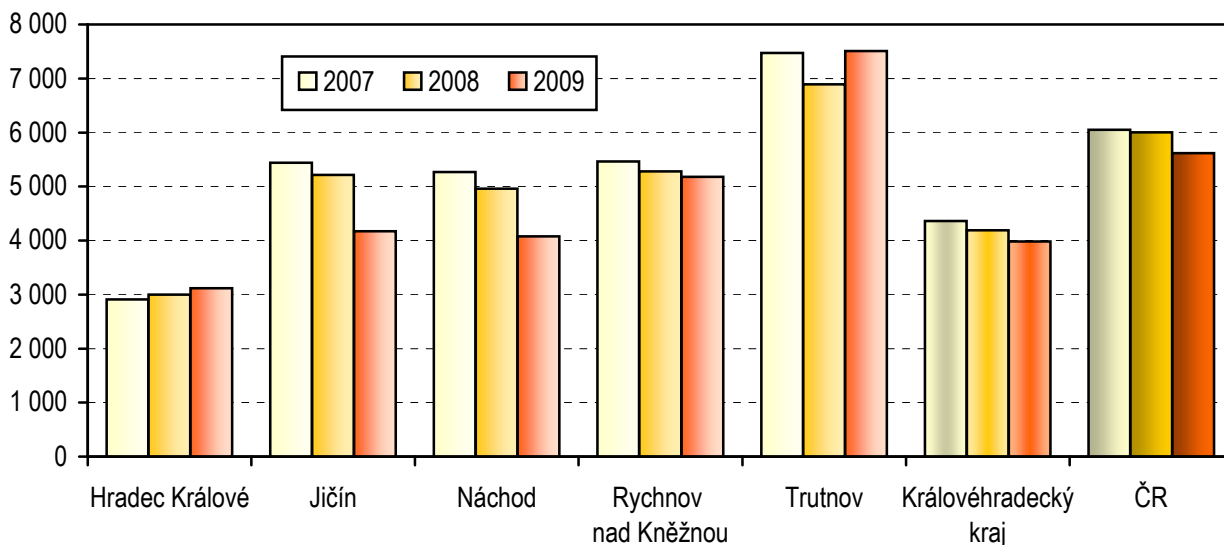
Personální zajištění a počet ošetření - vyšetření v ambulantní péči dle druhu zdravotnických zařízení a dle území

Ukazatel	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření			
		lékařů	skladba lékařů v %	ZPBD ²⁾	celkem	z toho očkování BCG	struktura ošetření v %	na 1 lékaře
dle poskytovatele péče								
Ambulantní část lůžkových ZZ	9	11,22	58,23	21,99	34 019	1 234	44,37	3 032,0
Samostatné ordinace lékařů specialistů	8	8,00	41,52	10,00	42 488	768	55,42	5 311,0
Ostatní ambulantní ZZ	1	0,05	0,26	-	164	-	0,21	3 280,0
Královéhradecký kraj	18	19,27	100,00	31,99	76 671	2 002	100,00	3 978,8
dle území (okresu)								
Hradec Králové	3	9,54	49,51	13,56	29 688	379	38,72	3 111,9
Jičín	3	2,23	11,57	5,77	9 306	247	12,14	4 173,1
Náchod	5	3,91	20,29	4,43	15 943	599	20,79	4 077,5
Rychnov nad Kněžnou	4	2,24	11,62	3,00	11 600	452	15,13	5 178,6
Trutnov	3	1,35	7,01	5,23	10 134	325	13,22	7 506,7
Královéhradecký kraj	18	19,27	100,00	31,99	76 671	2 002	100,00	3 978,8
Česká republika	307	345,33	x	595,63	1 907 944	54 373	x	5 525,0

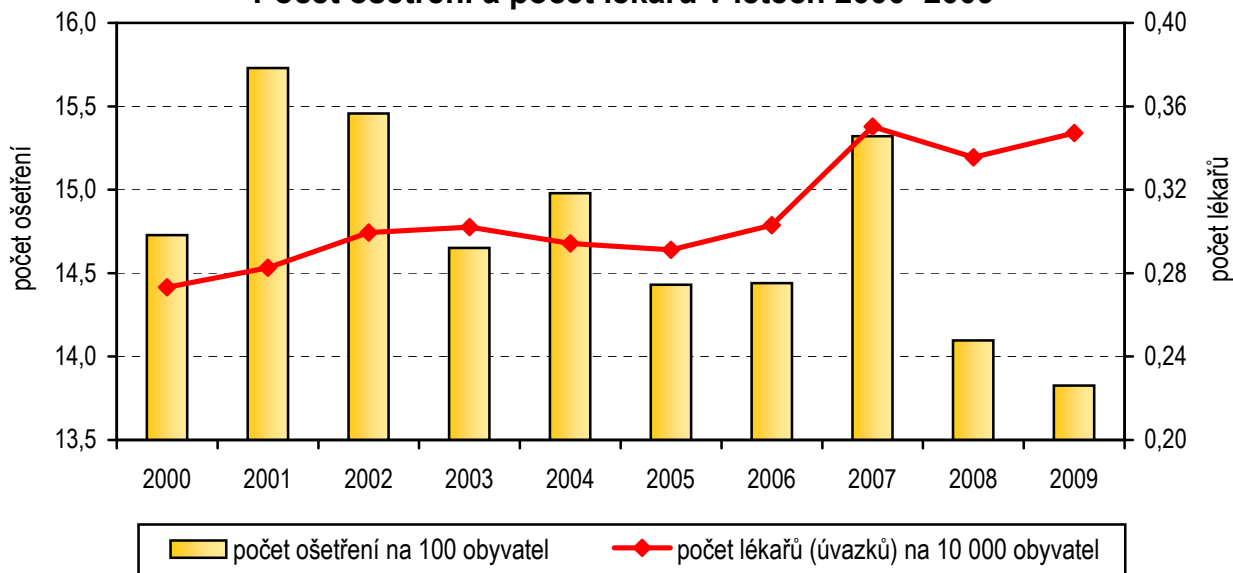
¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet pracovníků včetně smluvních - zdroj roční výkaz A(MZ)1-01

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21

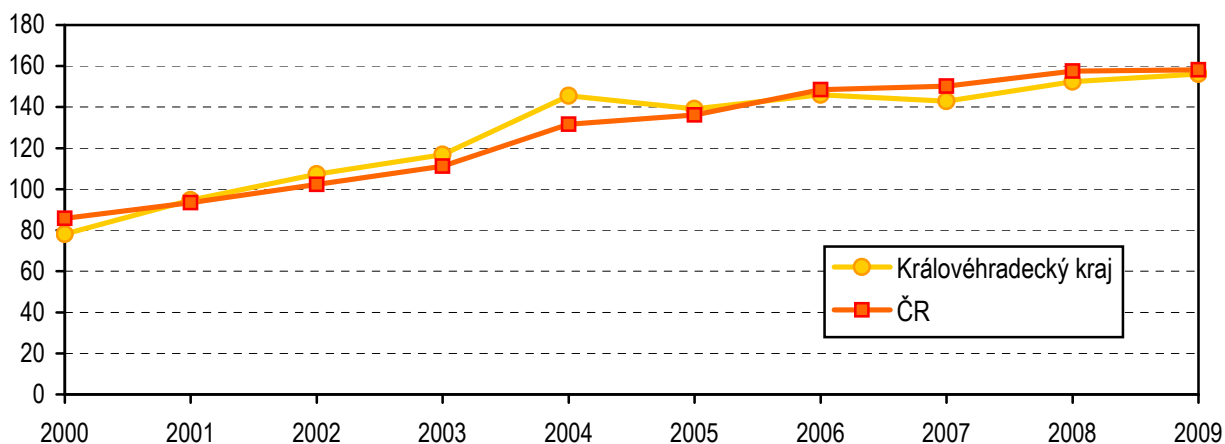
Počet ošetření - vyšetření na lékaře v letech 2007–2009

Počet ošetření a počet lékařů v letech 2000–2009

Počet dispenzarizovaných pacientů pro astma bronchiale na 10 000 obyvatel v letech 2000–2009

Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění

Onemocnění (diagnóza MKN-10)	Počet dispenzarizovaných osob						ČR na 10 tis. obyvatel
	kraj					na 10 tis. obyvatel	
	celkem	z toho					
		ženy	děti (0–19 let)	nově přijatí ¹⁾ muži	nově přijaté ¹⁾ ženy		
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33, C34.0–9, C39.9)	634	155	-	158	54	11,44	16,01
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	43	11	-	16	3	0,78	1,75
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2–4, D19.0)	221	108	1	18	11	3,99	3,74
Zánětlivá onemocnění plic (J12–J18, J85.0–2)	596	265	3	105	76	10,75	45,74
CHOPN (chronická bronchitis, emfyzém) (J41.0–8, J42, J43.0–9, J44.0–9)	12 560	5 229	13	482	323	226,55	241,99
stadium 0 - rizikové	3 303	1 550	12	64	71	59,58	51,71
stadium 1 - lehké	3 037	1 317	1	107	79	54,78	58,36
stadium 2 - střední	3 588	1 378	-	175	85	64,72	73,81
stadium 3 - těžké	2 018	757	-	105	58	36,40	42,02
stadium 4 - velmi těžké	614	227	-	31	30	11,07	16,09
Astma bronchiale (J45.1–9, J46)	8 658	5 042	189	244	328	156,17	158,07
stupeň 1 - intermitentní	2 542	1 433	141	74	108	45,85	39,59
stupeň 2 - lehké perzistující	3 061	1 791	36	95	123	55,21	57,16
stupeň 3 - středně těžké perzistující	2 322	1 372	8	58	80	41,88	48,81
stupeň 4 - těžké perzistující	733	446	4	17	17	13,22	12,51
Bronchiektázie (J47)	128	58	-	7	7	2,31	4,73
Sarkoidóza (D86.0,2)	532	306	-	20	39	9,60	8,34
Pneumokoniózy (J60–J66)	490	75	-	12	-	8,84	12,09
Difuzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0–9, J84.0–9)	419	204	-	32	32	7,56	6,75
Nenádor.onemocnění pohrudnice (J86–J94)	287	83	-	19	5	5,18	7,82
Nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn (I26–I28)	216	106	-	13	12	3,90	7,94
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68–J80, J96.0–9, J98.0,4,6–9)	645	287	-	34	29	11,63	20,15
Celkem	25 429	11 929	206	1 160	919	458,67	535,11

¹⁾ Nově zjištěná onemocnění (poprvé v životě pacienta)

Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou dle území

Území, okres	Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou				Osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou ³⁾
	skupina R1 ¹⁾		skupina R2 ²⁾		
	celkem	z toho děti (0–19 let)	celkem	z toho děti (0–19 let)	
Hradec Králové	108	-	329	16	1 637
Jičín	119	-	40	-	2 530
Náchod	61	-	272	34	2 952
Rychnov nad Kněžnou	599	1	65	10	529
Trutnov	29	1	211	4	2 559
Královéhradecký kraj	916	2	917	64	10 207
ČR	28 282	240	27 097	3 112	129 953

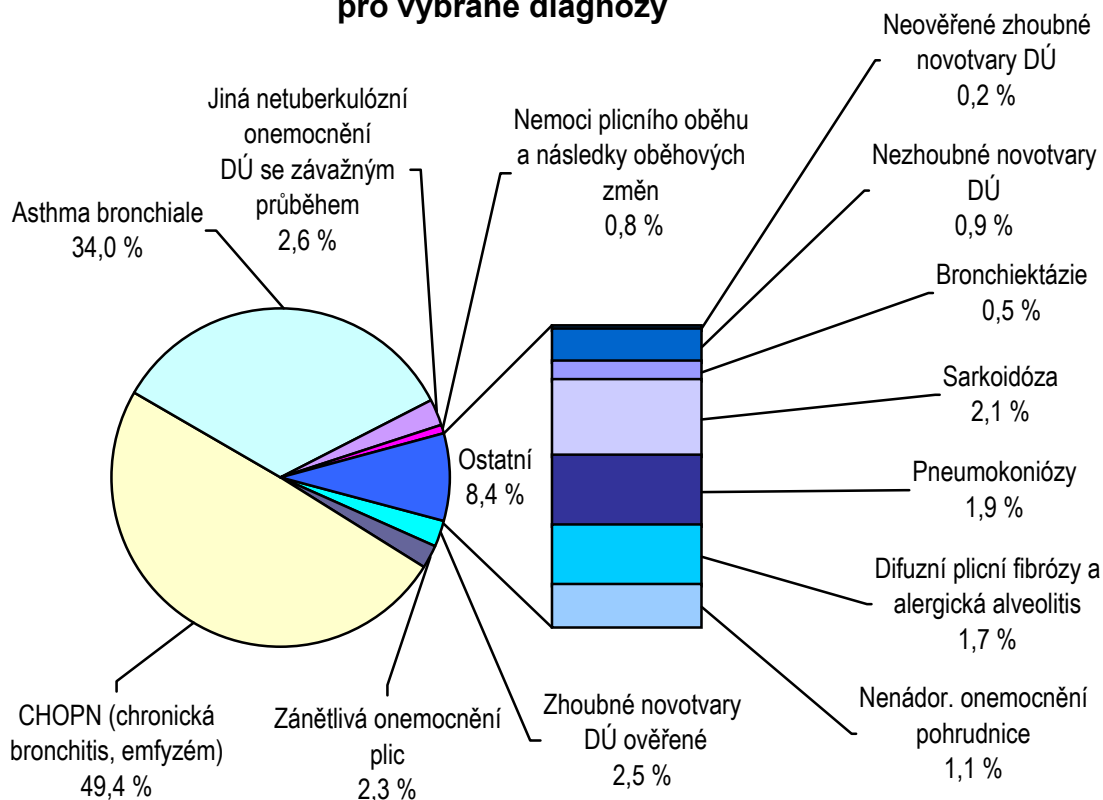
¹⁾ Skupina R1 - do této skupiny přearazují osoby ze skupiny P II (resp. přearazené z P I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu dýchacího ústrojí), nebo M II (resp. přearazené z M I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu mimo dýchacího ústrojí) jestliže :

- a) mají závažné přidružené nemoci,
- b) mají závažné přidružené podmínky,
- c) mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo jiné mykobakteriály.

²⁾ Skupina R2 - do této skupiny se zařazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakteriálou

³⁾ Osoby s dysplastickými buňkami ve sputu, osoby s profesionální expozicí kancerogenů a kuřáci s vysokým konzumem cigaret

Struktura dispenzarizovaných pacientů pro vybrané diagnózy

Využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	kraj	ČR	kraj	ČR
Počet oddělení	2	43	-	13
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	6,93	211,26	-	40,55
ZPBD ²⁾ celkem	27,80	550,76	-	202,54
Průměrný počet stanovených lůžek	51,00	1 553,82	-	813,57
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	31,9	993,6	-	613,0
na 1 lékaře	4,6	4,7	-	15,0
Počet lékařů na 100 lůžek	13,59	13,60	-	5,13
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	54,51	35,46	-	25,61
Počet hospitalizovaných	1 497	39 898	-	5 470
Nemocniční letalita	54,7	76,6	-	89,7
Využití lůžek ve dnech	228,6	233,4	-	275,0
Průměrná ošetrovací doba	7,8	9,1	-	40,9
Prostoj lůžek ³⁾	1,7	2,7	-	8,7

¹⁾ Součet úvazků včetně smluvních k 31.12.

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu § 5–§ 21 zákona č. 96/2004 Sb.

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s oddělením TRN v kraji:

Fakultní nemocnice Hradec Králové

Oblastní nemocnice Trutnov a.s.